

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Projecten, Realisatie en Ontwikkeling

Onderwerp:

Overnemen van de grafrechten van de graven van oud KNIL-militairen

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 20-09-2022
Notanummer	: 2022-485
Datum	: 20-09-2022
Programma	: 01-Burger en bestuur
Portefeuillehouder	: Burgemeester,
Bijlage(n)	: 20220916 - Persbericht Molukse graven.docx,concept_overeenkomst overname grafrechten graven KNIL-militairen_begraafplaats Steenbrugge_08092022.docx,concept_overeenkomst tot overname grafrechten KNIL-militairen Rooms katholieke begraafplaats 08092022.docx

Parafering

15-09-2022: Programmamanager16-09-2022: Burgemeester

Agendering

Definitieve akkoord

22-09-2022

B & W d.d.: 20-09-2022

Besluit

1. In het belang van eerherstel en erkenning van (de doorwerking van) leed van de eerste generatie Molukse KNIL-militairen en hun echtgenotes die in 1951 naar Nederland kwamen, de 67 Molukse KNIL-grafrechten over te nemen, waarvan vijf op de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus en 61 op de begraafplaats Steenbrugge;
2. In 2022 de betreffende grafrechten over te nemen tot 01-01-2050 op basis van de daarvoor opgestelde modelovereenkomst met individueel rechthebbenden;
3. De programmamanager Burger en Bestuur te mandateren om namens de gemeente te besluiten overeenkomsten aan te gaan tot het overnemen en verlengen van grafrechten en te besluiten over toestemmingsverklaringen langstlevende echtgenoot en overschrijvingsformulieren rechthebbende
4. Een bedrag beschikbaar te stellen voor het laten plaatsen van een gedenkteken op de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus en begraafplaats Steenbrugge;
5. In de tweede kwartaalrapportage de Raad voor te stellen een bestemmingsreserve in te stellen voor de meerjarige dekking van de grafrechten;
6. De taakveldbegroting te wijzigen en bij de tweede kwartaalrapportage de raad voor te stellen de programmabegroting te wijzigen.

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

In 1951 kwamen in totaal 12.900 voornamelijk Molukse KNIL-militairen met hun gezinnen in Nederland aan, getraumatiseerd door de Tweede Wereldoorlog en de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog. Bij aankomst wachtte een collectief

ontslag voor deze aan Nederland trouwe soldaten en daarmee het verlies van de KNIL-status. Vanuit de havens van Rotterdam en Amsterdam werden zij met hun gezinnen naar het demobilisatiecentrum in Amersfoort gebracht. Daarna werden zij door het hele land veelal in barakkenkampen ondergebracht, waaronder voormalige concentratiekampen. Uiteindelijk was er geen weg terug naar het geboorteland en werd een tijdelijk verblijf in Nederland permanent.

In 2021 was het 70 jaar geleden dat de Molukse militairen in Nederland aankwamen. In dit gedenkjaar heeft de Molukse gemeenschap in Deventer de gemeente verzocht om zich uit te spreken en erkenning te geven door de graven van de KNIL-militairen te beschermen.

De raad heeft vervolgens een motie aangenomen waarbij het college de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een historische status toe te kennen aan de graven waar oud KNIL-militairen begraven zijn.

In de memo van 5 oktober 2021 is het college over de voortgang geïnformeerd. In deze memo zijn diverse scenario's uitgewerkt. In de begroting 2022 heeft de raad een eenmalig bedrag van € 200.000,- euro beschikbaar gesteld voor het overnemen van de grafrechten. Tot op heden is nog niet besloten of en zo ja onder welke voorwaarden de grafrechten overgenomen zullen worden.

In afwijking van hetgeen eerder is aangegeven, is gebleken dat de kosten van het individuele onderhoud van de graven niet zijn inbegrepen bij de prijs tot verlenging van de grafrechten. Dit is met de Molukse gemeenschap besproken. Ook heeft de Molukse Gemeenschap nader uitgewerkt welke gedenktekens zij op de graven willen en hebben zij een voorlopige schets gemaakt van de plaquettes welke zij bij de ingang van de begraafplaatsen geplaatst willen zien. Voor de plaquettes en de gedenktekens zijn prijsindicaties afgegeven. Met de beheerders van de begraafplaatsen is afgestemd waar de desbetreffende plaquettes geplaatst kunnen worden.

Beoogd maatschappelijk resultaat

De behoefte aan erkenning van het leed van de Molukkers en de doorwerking daarvan en het eerherstel van de Molukse KNIL-militairen wordt maatschappelijk gevoeld. Als blijk daarvan is het voor gemeenten met een Molukse bevolkingsgroep zoals Deventer van belang om tegemoet te komen aan de wens om een bijzondere status te verlenen aan de graven van de eerste generatie Molukse KNIL-militairen in Nederland die het KNIL hebben gediend in de periode 1940-1945. Het eerherstel wordt geboden door het overnemen van de grafrechten van de graven.

Kader

Wet op de lijkbezorging
Reglement Dela en regels Rooms-Katholieke begraafplaats
Motie van de raad d.d. 07-07-2021
Begroting 2022
Burgerlijk wetboek t.a.v. contracteren

Betrokken partijen en participatie

Stichting Masohi en de Molukse Raad (gezamenlijk de Molukse Gemeenschap), vertegenwoordigers van Yarden (thans Dela) en vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

1.1 Met het overnemen van de grafrechten wordt eerherstel geboden aan de oud KNIL-militairen en hun echtgenotes.

Het KNIL bestond van 1914-1950. Wat eerherstel betreft gaat het om de eerste generatie Molukse KNIL-militairen die in 1951 naar Nederland kwam, met inbegrip van hun echtgenotes die evenzeer hebben geleden onder wat er is gebeurd. In het belang van eerherstel en erkenning van (de doorwerking van) leed van de eerste generatie Molukse KNIL-militairen en hun echtgenotes die in 1951 naar Nederland kwamen worden de Molukse graven in Deventer behouden door het overnemen van de grafrechten.

In samenwerking met de Molukse gemeenschap is de lijst waarop staat welke KNIL-militairen waar begraven liggen aangevuld. Dit resulteert in een lijst van 67 graven, waarvan bij één persoon onvoldoende gegevens bekend zijn om de grafrechten over te nemen. Van deze 66 graven zijn er vijf gelegen op de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus en 61 gelegen op begraafplaats Steenbrugge.

2.1 Door het aangaan van een overeenkomst wordt de overname juridisch vastgelegd.

Voor het overnemen van de grafrechten zal tussen de huidige rechthebbende en de gemeente een overeenkomst worden gesloten. De uitgangspunten zijn op hoofdlijnen als volgt:

- de gemeente neemt, nadat de huidige rechthebbende daarmee instemt, de grafrechten over en verlengt deze tot 01/01/2050;
- op dit moment zijn er nog negen echtgenotes in leven, waarbij is afgesproken dat indien zij dit wensen na overlijden begraven mogen worden of dat hun asbus bijgeplaatst mag worden in het graf waar de echtgenoot begraven is;
- de huidige indeling van het graf alsook diegene die begraven liggen in het graf blijven intact;
- in beginsel zijn opgravingen uitgesloten;
- het onderhouden van de graven gebeurt door de nabestaanden;
- de overeenkomst eindigt van rechtswege op 01-01-2050;
- er vindt geen verrekening plaats van kosten die gemaakt zijn voor huidige grafrechten. Na afloop vindt ook geen verrekening voor grafrechten plaats die nog doorlopen na einddatum overeenkomst;
- nabestaanden kunnen voor het einde van de overeenkomst de gemeente verzoeken de grafrechten aan hen over te dragen;
- de gemeente spant zich in om per begraafplaats een plaquette bij de ingang te laten plaatsen alsook gedenktekens op alle graven.

Verlengen grafrechten tot 01-01-2050

Het verlengen van de grafrechten tot 01-01-2050 is conform het verzoek van de Molukse Gemeenschap, dit geldt ook voor het plaatsen van gedenktekens en plaquettes. Er wordt hiermee een vaste einddatum bepaald, te weten 01-01-2050. Hierdoor is er voor de gemeente alsook voor de Molukse Gemeenschap duidelijkheid welke einddatum er is. Dit is wenselijk omdat als nabestaanden de grafrechten nadien weer van de gemeente wensen over te nemen slechts één termijn voor alle grafrechten in acht dient te worden genomen. Dit in tegenstelling tot wanneer de grafrechten elk vanaf moment aflopen 20 jaar verlengd worden, dan ontstaat de situatie dat het ene grafrecht in 2040 afloopt en een ander grafrecht pas jaren later.

3.1 Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens om ook gedenktekens op de graven te plaatsen en een gedenkplaat.

Vanuit de Molukse gemeenschap is gepleit voor de plaatsing van een gedenkplaat waarvan de tekst refereert aan de betekenis van de KNIL-militairen voor het Nederlands gezag in het voormalig Nederlands-Indië.

Argument tegen:

De begrote kosten komen hoger uit dan het gereserveerde budget van €200.000,- doordat het aantal over te nemen grafrechten hoger is dan eerder ingeschat.

Financiële consequenties en dekking

De begrote kosten komen hoger uit dan het gereserveerde budget van €200.000,- doordat het aantal over te nemen grafrechten hoger is dan eerder ingeschat. De totaal te verwachten kosten bedragen €281.000,- voor het overnemen van de grafrechten tot 1-1-2050, het plaatsen van plaquettes en grafmonumenten en de inzet van uren.

In de begroting 2022 is een eenmalig budget van € 200.000,- beschikbaar gesteld. Omdat de uitgaven gespreid plaats vinden over een periode van 27 jaar is het voorstel een bestemmingsreserve in te stellen. Het beschikbaar bedrag wordt in 2022 in deze reserve gestort. De uitgaven na 2022 kunnen dan jaarlijks worden gedekt door een verrekening met de reserve. Het tekort van €81.000,-, gespreid over 27 jaar, kan worden gedekt binnen het programma Burger en Bestuur door een structurele besparing van €3.000,- op abonnementen.

De bestemmingsreserve Molukse grafrechten wordt opgenomen onder programma 1 Burger en Bestuur. De reserve wordt in 2022 eenmalig gevoed vanuit het saldo van het eenmalig beschikbaar budget van €200.000,- . Doel is het dekken van de jaarlijks fluctuerende kosten voor afkoop en verlenging van grafrechten en inzet van uren daarvoor tot 2050. De reserve wordt opgeheven in 2050, er wordt geen rente aan de reserve toegekend.

Openbaarmaking en communicatie

Het besluit is openbaar.

Aanpak en uitvoering

Nadat het college besluit tot het overnemen en nadien verlengen van de grafrechten tot 01-01-2050, kunnen de overeenkomsten met de huidige rechthebbende van de grafrechten inclusief de overnameformulieren ingevuld en ondertekend worden. Ambtelijk wordt met de Molukse gemeenschap overlegd wat hiertoe de beste manier is. Nadat de desbetreffende formulieren volledig en ondertekend retour zijn ontvangen zullen zij worden toegezonden aan de beheerders van de begraafplaatsen. Zodra deze de overschrijving bevestigen is de gemeente rechthebbende van de grafrechten. Jaarlijks zal bekeken worden welke grafrechten verlengd moeten worden en hiertoe verlengingsbesluiten genomen worden.

Ook zal opdracht gegeven worden voor het laten maken van de plaquettes en gedenktekens en het laten plaatsen hiervan.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Overnemen van de grafrechten van de graven van oud KNIL-militairen		
Mededelingnummer	2022-485	Portefeuillehouder	Burgemeester,
Team	DEV-PRO	Datum B en W besluit	20-09-2022

Inleiding: waarom deze mededeling

In 2021 was het 70 jaar geleden dat de Molukse militairen in Nederland aankwamen. In dit gedenkjaar heeft de Molukse gemeenschap in Deventer de gemeente verzocht om zich uit te spreken en erkenning te geven door de graven van de KNIL-militairen te beschermen. De raad heeft vervolgens een motie aangenomen waarbij het college de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een historische status toe te kennen aan de graven waar oud KNIL-militairen begraven zijn. In de begroting 2022 heeft de raad een eenmalig bedrag van € 200.000,- euro beschikbaar gesteld voor het overnemen van de grafrechten en het plaatsen van een plaquette en gedenktekens op de begraafplaatsen.

In het afgelopen jaar is onderzocht op welke manier de grafrechten overgenomen kunnen worden en is hierover overleg gepleegd met de Molukse gemeenschap (de Stichting Masohi en de Molukse Raad). Ook is onderzocht wat de wensen en mogelijkheden zijn ten aanzien van de plaquettes en gedenktekens. In deze raadsmededeling informeert het college uw raad over de uitkomsten van dit onderzoek en het vervolgproces.

Kader

Wet op de lijkbezorging
Reglement Dela en regels Rooms-Katholieke begraafplaats
Motie van de raad d.d. 07-07-2021
Begroting 2022
Burgerlijk wetboek t.a.v. contracteren

Kern van de boodschap

In samenwerking met de Molukse gemeenschap is de lijst samengesteld waarop staat welke KNIL-militairen waar begraven liggen aangevuld. Dit resulteert in een lijst van 67 graven, waarvan bij één persoon onvoldoende gegevens bekend zijn om de grafrechten over te nemen. Het gaat om 67 graven van de eerste generatie Molukse KNIL-militairen en hun echtgenotes. Vijf graven zijn gelegen op de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus en 61 graven op begraafplaats Steenbrugge. De betreffende grafrechten neemt de gemeente Deventer over tot 01-01-2050 op basis van de daarvoor opgestelde modelovereenkomst met individueel rechthebbenden. Er wordt een gedenkteken op de Rooms-Katholieke begraafplaats Heilige Lebuinus en begraafplaats Steenbrugge geplaatst. De graven krijgen ieder een plaquette.

De raad heeft bij het aannemen van de motie een bedrag beschikbaar gesteld van €200.000. De totale kosten tot 1 januari 2050 komen uit op €281.000. Het verschil wordt gedekt door gedurende 27 jaar een bedrag van jaarlijks €3.000 te besparen binnen programma Burger en Bestuur. In de tweede kwartaalrapportage wordt de Raad voorgesteld een bestemmingsreserve in te stellen voor de meerjarige dekking van de grafrechten.

Nadere toelichting

Met het overnemen van de grafrechten wordt eerherstel geboden aan de oud KNIL-militairen en hun echtgenotes. Op dit moment zijn er nog negen echtgenotes in leven. Afgesproken is dat zij, indien zij dit wensen, na overlijden begraven mogen worden of dat hun asbus bijgeplaatst mag worden in het graf van hun echtgenoot. De Molukse Gemeenschap heeft ook nader uitgewerkt welke gedenktekens zij op de graven willen. Zij hebben een voorlopige schets gemaakt van de gewenste plaquettes bij de ingang van de begraafplaatsen. Voor de plaquettes en de gedenktekens zijn prijsindicaties afgegeven. Met de beheerders van de begraafplaatsen is afgestemd waar de desbetreffende plaquettes geplaatst kunnen worden. In het overnemen van de grafrechten is het individuele onderhoud van de graven niet inbegrepen. Met de Molukse gemeenschap is afgesproken dat de nabestaanden hier zelf zorg voor dragen.

Nu het college heeft besloten tot het overnemen en nadien verlengen van de grafrechten tot 01-01-2050, kunnen de overeenkomsten met de huidige rechthebbende van de grafrechten ondertekend worden. Deze worden toegezonden aan de beheerders van de begraafplaatsen. Zodra zij de overschrijving bevestigen is de gemeente rechthebbende van de grafrechten. Jaarlijks zal bekeken worden welke grafrechten verlengd moeten worden en hiertoe verlengingsbesluiten genomen worden. Ook zal opdracht gegeven worden voor het laten maken van de plaquettes en gedenktekens en het laten plaatsen hiervan.